

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben bázisos hozzá:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héttől és
ünnap utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kéziratok visszaadásán
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A kongresszus hatása.

(—a.) A X. katolikus nagygyűlés felejthetetlenül szép napjai elmúltak. Reméljük, nem hatás nélkül.

Olyan beszédek hangzottak ott el, amelyek nem maradhatnak hatás nélkül. Prohászka püspök, ez az Isten-adta zseni, bámulatos tehetségének egyik leggyönyörűbb alkotásával lépett a nagygyűlés elé. Az a kép, amelylyel korunk hitetlen és hitközönyös intelligenciájának származását oly mesteri kézzel rajzolta meg, csak az ő ritka, intuitív erővel megáldott lelkéből származhatott. E nagy szellem ilyen mesteri alkotásának nem lehet efemer, muló hatása. Kedvező jele ennek az a ritka körülmény, hogy még a liberális sajtó sem tudja kivonni magát Prohászka tüneményes beszédének hatása alól: — most, harmadnappal utána is vele foglalkozik.

Prohászka beszédét hatás dolgában mérkőzik Apponyi beszéde a katolikus ifjúsághoz Ritka szerencsés ötlet volt a kongresszus rendezőségétől, hogy felkérte ez alkalomra hazánk e nagy fiát, kit arra rendelt a Gondviselés, hogy a legnemesebb eszményeknek apostola legyen. Apponyinak úgy látszik, használt az, hogy miniszter volt. Most már kor-

ban is előhaladt, leszámolt azzal, hogy a népszerűséget hajhássza. Sőt ime, most is megmutatta, hogy van bátorsága szembeszállani a népszerű, de általa is károsnak és tévesnek ítélt áramlatokkal. Az az ifjuság, amely szerencsés volt hallani a nemes grófnak e szép beszédét, nem fogja azt elfelejteni soha. Biztosak lehetünk afelől, hogy az az ifjuság — Apponyi lelkesítő szavaitól megerősítve — az élet forgatagában is hű marad legszentebb eszményeihez, vallásához és hazájához.

Sok okos és alapos beszéd hangzott el a nagygyűlésen, de mélység dolgában egy sem versenyez avval, amelyet a katolikus irodalmi egyesület matinéján tartott egyházmegyénknek méltó büszkesége, az egyetem volt rektora, dr. Székely István. Igazi tudóshoz méltó tárgyat választott magának ez alkalomra: a tudomány hatását az életre. Azt fejtegette, mi az oka annak, hogy a magyar intelligencia közönyös hite iránt, enged minden fuvalomnak, készpénznek veszi a tudálekos frázisokat, a tudomány megálapodásainak, leszűrt igazságainak fogadja egyes nagyhangú »mi tudósok« gyenge alapon álló véleményeit. Az, hogy a mi intelligenciánk nem olvas vallásos szellemű tudományos műveket. Ennek

pedig nemcsak az ő intelligenciája az oka, hanem az is, hogy a katolikus szellemű tudósok véka alá rejtik tudományukat. Ezen kell első sorban segíteni; a katolikus szellemű magyar tudományos irodalmat kell művelni és istápolni. Mig ezt el nem érjük, mig ilyen irodalmunk nem lesz, vagy azt olvasni nem fogják, addig nem számíthatunk arra, hogy intelligenciánk a katolikus mozgalmaknak vezetője legyen.

Különböznék e tekintetben a helyzet javulásának kedves szimptomáival találkoztunk a mostani katolikus nagygyűlésen. Az intelligencia soha ily nagy számban nem volt képviselve, mint most. Vasárnap a Szent István bazilikában másfélezer intelligens férfi és ifju járult a szent áldozáshoz. Erre méltán alapíthatjuk reményeinket. A szentélyből árad ki az élet igazi mélysége és ereje.

Nem egyes, bármily szép és okos beszédek hatása teszi a kongresszus eredményét, hanem a hitélet mélyítése. A beszédek csak a hangulatot adják meg s az irányt szabják meg. A kongresszuson elfogadott indítványok végrehajtása (ami a Katolikus szövetségre vár) csak ösztönzést nyújt a jóra. Az alkalmat annak a gyakorlására az élet adja. De ami mind ennek gyümölcse kell, hogy

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Játékosok.

— Douglas Doty. —

— Urnak született, de a sors visszontag-ságai folytán, mivel minden üzleti ágat megpróbált már, ma nem egyéb »raconteur« nél.

Ez volt a hír, mely jöttömet egy tudakozási iroda indiszkréciója folytán, megelőzte Londonban.

Alig hogy a hotelbe megérkeztem, már levelet kaptam Falkner Herberttől, többszörös milliomos istállótulajdonos és még sok egyéb-től, aki arra kért, hogy menjek el hozzá Derbyshirebe. Az volt a szerencsém, hogy ismertem jól egy embert, aki most Derbyshireben időzött és jelenleg a Falkner kegyeltje volt.

Első megjelenésemet ebédkor kellett tennem, Falkner ur vendégei között. Mielőtt öltözéshez fogtam volna, még egyszer átolvastam a listát, melyet magamnak a vendégek mulattatására kijegyeztem. De szobám csendjében egyszerre egy hang szólalt meg:

— Ma ötezerre fel kell vinnünk! Hallod?

Körülnéztem. Ugy tetszett nekem, mintha az egyik mélyedésből jött volna a hang a tapétán keresztül. Talán titkos ajtó rejtezik a tapéta mögött. De nem volt időm meggyőződni róla. Egy inas lépett a szobába, hogy az ebéd-
lőt megmutassa nekem.

A szobában nagyon érdekes közönség gyűlt össze: azaz reám nézve mint típusok voltak érdekesek az egyes emberek. Mint szalónpemberek talán nem ütötték volna meg a mértéket, de könnyű dolgom volt velük: mind-

annyt csak a lovak és a kártya érdekelték. Ehhez mértem tehát apró történetkéimet.

Vendégeim jól ismerték Monte-Carlo és a többi divatos kártyázó hely minden csábját, de én a vad Keletet választottam ki társalgási tárgyal magamnak. Néhány évet tudniillik egy bányatársulatnál töltöttem volt, s oly csodálatos dolgokat tudtam nekik elmondani, a taro és poker játék ottani esélyeiről, hogy lélekzetüket visszafojtva figyeltek rám. Ugy, hogy ebéd után már arra kértek, tanítanom meg őket pokerre.

Szemben velem az ebédnél egy sötét, széles vállú ur ült. Nagyon közel fekvő szemem le nem vette arcomról. Ajkai csaknem vértelenek voltak s sasorra körül valami kegyetlen vonás rajzolódott le. De ami legjobban felkeltette figyelmemet, az a furcsa szokása volt: jobb kezével egyre dobolt valamin: az asztalon, széke hátán, vagy a saját szélés állán.

Amint megszólalt, megismertem a hangját: ő volt az, akinek szavai áthallatszottak az imént szobámba. A neve Marchand kapitány, franáia nevű angol katona volt. Felesége jobbról ült tőlem: nagyon szép asszony, sok barna hajjal és két szemekkel s amint észrevettem, ezek a szemek keresztütbé vették a Chadwick nevű szemközti urat.

Azok közül a férfiak közül valónak látszott lenni, akik minden szép arc után futnak, s mindig azt hiszik, hogy: »No most megtaláltam az igazit.« Idővel Marchandnéra is, mintha átragadt volna férjének megőrzítő dobolása. Ő is türelmetlenül játszott ujjával a széke karján. De más nem vette ezt észre, csak én.

Az ő kezei keskenyek, idegesek és feh-

rek voltak s ujjai telerakva gyűrűkkel. Valódi művészkezek, de nagyon nyugtalanok.

Egész este a pokert tanítottam néhány szenvedélyes játékosnak s aztán ott maradtam, hogy lássam haladásukat.

A különböző asztaloknál egész halom ezüst és arany pénz halmozódott fel és apadt el ismét. Az izgalom egyre jobban növekedett.

Mikor Chadwick nyert, Marchandné örömteljesen tapsolt kezével s Marchand cinikusan mosolygott. Az asszony jelenléte megzavarta a Chadwick fejét.

— Legyen négyszáz font — szólt Marchand.

Csend lett a szobában. Aztán Marchandné felkelt.

— Oh, be izgató! — mormogta. — Mr. Chadwick! Javítsa meg százzal! Legyen öt-száz!

A többiek felálltak és körülállták az asztalt. Falkner a kandalló előtt állt s kissé bosszusan nézett vendégeire. Hallottam, a mint halkán szólt:

— A fiu nem bírja ki ezt!

Eppen akkor léptem az asztalhoz, mikor Chadwick újabb kártyát kért. Remegés futott keresztül rajtam. A vér fejembe tódult s kezem ökölbe szorult.

Marchandné gyengéden dobolt a Chadwick székén. Minden egyes ujjütése a Chadwick pointjeinek számát jelezte az abc ennyi és ennyedik betűjével. A férje feszülten figyelt rá.

Első impulzusom az volt, hogy leálczázom őket. Cinikusan elmosolyogtam, mint a kapitány, aztán az ő székére támaszkodva, úgy hogy láthassa, ujjammal az ő módszerük értel-

legyen, a munka, az igazi tett mireánk, mindannyiunkra várakozik.

A kongresszus megtette a magáét, most már — rajtunk a sor.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 16.

Hosszu szünet után ma gyűlt egybe először érdemleges ülésre a képviselőház. De nem igen törték magukat a képviselő urak az első ülésre, mert mikor Berzeviczy Albert elnök megnyitotta az ülést, alig lézengtek néhányan a tanácskozó teremben. Eszrevette ezt hamar a gyors és csavaros eszű Polónyi Géza és a jegyzőkönyv hitelesítésénél mosolygós arccal módosítást adott be.

Amikor az elnök hitelesíteni akarta a jegyzőkönyvet, felkiált Ugron Gábor:

— Nem vagyunk határozatképes számban.

Mit tehetett egyebet Berzeviczy, megolvastatta a képviselőket.

— Negyvennél többen vagyunk, — jelentette az elnök, — tehát kimondom a határozatot, hogy a jegyzőkönyv hitelesítettik.

— Hohó! — ugrott fel most diadálisan Polónyi, kezében lengelve a házszabályokat — a határozathoz száz tag kell!

— Tudom kérem — felelt Berzeviczy szeliden — de azt hittem, hogy nem csinálnak belőle olyan nagy dolgot.

— Na persze, persze! — nevet Polónyi.

— Hát ha kívánja a képviselő ur, felülgesztem az ülést 10 percre.

— Helyes, helyes! — örvendezik Polónyi és a képviselők kivonulnak a teremből.

Szünet után újra próbálkozik az elnök. Megnyitja az ülést, mert elég sűrűn teketélik a képviselő a teremben. De a szélső balról egy csomó ember kivonul. Az elnök vár-vár, — csak nem jönnek össze elegendő. Polónyi ott ül az első sorban és nézi a történendőket. Végre meguntta ő is a dicsőséget vagy talán látta, hogy volt minisztertertsai Apponyi, Kossuth is röstelkednek a dolog miatt — kivo-

mében, kidoboltam, az asztalon: »Le vannak álcázva.«

Marchand egyszerre mintha me merevedett volna a széknél, aztán arcomhoz fordult és mélyen a szemembe nézett. En nevettem. De Marchandé nem volt oly erős idegzetű, mint a férje, elájult. A kapitány visszanyerte hidegvérét, felugrott s segítségére sietett.

Mikor ismét magához tért, a játékosok folytatni akarták a partit, de én tiltakozólag doboltam:

— Ne játszanak többet!

Marchandék megfogadták figyelmeztetésemet. Aztán szétszédődtek mindannyian. Már a szobámban ültem, azon gondolkodva, szóljak-e házigazdájának, vagy sem, hogy két ilyen jó madarat tart fedele alatt, mikor az inas belépett s üzenetet hozott nekem Marchand urtól, hogy legyenek szives hozzá fáradni öt percre.

Megtettem, a mit kíván. Az arca szinte ijesztően gonosz volt, de a felesége, kissé rendetlenül az arcába lógó hajával, világos ponyolájában, gyönyörűnek tetszett előttem, új, kétségbeesett szerepében.

Marchand nem kerülgette sokáig a forró kását, rám kiáltott:

— Nos, mit szándékozik most tenni?

— Semmit — mondtam nyugodtan. —

Ez az önök játéka. És ha magát és bájos nejét holnap egy sürgőssé halaszthatatlan teendőik címén Párisba szólítja, nem kell tudni senkinek sem a dolgról. Mástkülönb, Falkner ur... — Vállat vontam. — Ah, még valamit! Jó lesz, ha Chadwicknak visszaadják a pénzt, a mit ittlétük alatt nyertek tőle.

— És aztán?

nult a teremből. Az elnök várakozott erre a pillanatra.

— Kívánják, hogy megolvastassam a képviselő urakat?

Senki se jelentkezett.

— A jegyzőkönyvet tehát hitelesítem, — szólt az elnök fellélekzelve.

Most azután elmondhatta az elnök a bejelentéseket, köztük Bethlen Sándor gróf halálát is, mely fölött a Ház részvétét fejezte ki.

Azután Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter terjesztett elő két javaslatot, az egyik a kereskedelmi szerződésről, a másik az Adria tengerhajózási társasággal való szerződés meghosszabbítására.

Ugron Gábor kért már előbb szót az elnöki előterjesztésekben, de az elnök csak most tudta meg s megadta neki a szót.

— Azt hallottam — mondja Ugron — hogy Zsilinszky Mihály delegátus Bécsben megbetegedett s lemondott delegátusi tagságáról. Mért nem tartja be az elnök a törvényt? Mért nem jelenti a Háznak ezt?

Elnök: Ez nem tartozik az elnöki előterjesztésekhez. De kijelentem, hogy bár olvastam, hogy Zsilinszky Mihály bejelentette lemondását a delegáció elnökénél, de nekem erről hivatalos tudomásom nincs.

Ugron Gábor: Az elnök sem csálhatatlan s elfeledhet valamely dolgot előterjeszténi. Gondolhattam, hogy a Zsilinszky esetel is ez történt s ezt a képviselő, ha pl. észreveszi, köteles felszólalni. Tudomásul veszi, hogy az elnök nem követett el mulasztást. De tiltakozik a delegáció elnökének önkényes eljárása ellen, aki a törvény ellen cselekszik már másodízben. A multkor hallgatólag tudomásul vették az ő törvénytelen eljárását és napirendre tértek felette, de ez nem jelenti, hogy ezt az eljárást szankcionálják. Ugy látja, hogy ezt tervszerűen csinálja Lévy Lajos (Ellenmondás.)

Kiáltások a szélsőbalon: Centralparlament! hogy a jövőben az országgyűlés megkerülésével intézzék el a legfontosabb ügyeket. (Ellenmondás jobbról.) Ezért tiltakozik az ilyen eljárás ellen.

Elnök konstatálja, hogy bár nem tartozik ide Ugron Gábor felszólalása, nem szakította

— És akkor lesz egy újabb elbeszélmi való történetkém, ha visszatérek a városba. Persze nevek említése nélkül. Falkner urnak sohasem kell tudni róla.

— Ön nagyon irgalmas. Fogalma sem lehet róla, mi vitt minket erre — szólt közbe az asszony, szendén tekintve rám.

Aztán felzokogott.

— Bocsássa meg, Mrs. Marchand önuralom hiányát — szólt a kapitány hidegen. — Onnek igaza van, a párisi ut jó fog tenai idegeimnek. De előbb talán ígyünk egy keveset? A ma este történetek mindannyiunkat megzavarták egy kissé. Akar szódát whiskyvel?

Kellemetlen volt nekem velük koccintani, de miután már megígérttem, hogy nem szólok senkinek, nem utasíthatam vissza, s halkan szóltam: — Az új becsületet élet öröme!

A poharak összecsengtek, s egyszerre úgy éreztem, mintha fejbe ütöttek volna. A hátam mögött a kapitány egy tapétaajtót nyitott ki, s én beestem a saját szobámba. A többire nem emlékezem.

Reggel volt, mikor magamhoz tértem. Az ágyban feküdtem, de felöltözöttem, s mikor a becsengetett inastól Marchandék után tudakozódtam, hallottam, hogy még az éjjeli vonattal elutazhattak, mert ágyuk érintetlen volt, s őket nem találták a szobában. Falkner később csodálkozva hallgatta történetkémemet, melynek eltitkolása a csunya álomporral való rászédés után nem volt kötelező rám nézve.

És itt vége volna történetemnek, ha nem kellene még azt elmondanom, hogy egy híres londoni színházban egy este megismertem Marchandéé, aki egyike volt a legfelkapottabb színésznőknak.

öt félbe. Megjegyzni, hogy hasonló eljárás — mikor t. i. az országgyűlés nem ülésezett — sokszor megtörtént és sohasem kifogásolták. Ha pedig kifogásolja Ugron Gábor, módjában van indítvány alakjában szót tenni, de azonban nem engedheti meg, hogy tovább is vita tárgyává tétessék.

Ezzel azután áttértek a napirendre. Az interpellációs könyvbe Szabó István jegyzett be interpellációt a Győr-szigeti belvizek lecsapolásáról és Bartha Odön a horvát helyzetéről.

Dobiecki Sándor egész csomó helyiérdékű vasutról szóló törvényjavaslatot terjesztett be, melyeket vita nélkül fogadtak el.

A polgári perrendtartás.

Plósz Sándor az igazságügyi bizottság előadója lépett ezután az előadói székbe. A jobb oldal éljenzéssel fogadta.

— Nebéz helyzetben vagyok — ugymond — midőn végre, 42 év után, a perjogi reformról kell jelentést tennem az igazságügyi bizottság nevében. E javaslat szükségességéről szinte felesleges beszélni. Még ma is az 1868-iki perjog az alapja polgári perrendtartásunknak. Szükség volt e javaslatra a jogegység szempontjából is. Fiumében más törvények érvényesek, mint az ország többi részében. Több-ször történt kísérlet a perrendtartás reformjára, de Szilágyi Dezső hatalmas egyéniségére volt szükség, hogy az irásbeliséget kiküszöbölje a sommás eljárásból. A javaslat azon az alapon épült fel, amelyen a sommás eljárás van, de sok tekintetben megkorrigálva és kibővíve azt s a szóbeliségnek az eddiginél nagyobb tért enged a törvényszék előtt való és felebezési ügyekben.

Részletesen ismerteti ezután a javaslatot. Főlemítette azokat az eltéréseket, melyek az igazságügyi bizottság és a kormány közt vannak a kétszáz koronán alóli és a kisebb váltópereknel, az ügyvédi kötelezettség dolgában, továbbá a megrendelésekkel kapcsolatos eljárásokról. Kéri a Házat, hogy a javaslatot általános tárgyalás alapjául fogadja el. (Taps jobbról.)

Kelemen Samu üdvözlöi a minisztert a javaslat beterjesztéséért. Bár a javaslatot készen kapta, mert az a bizottságok többféle retor-tárdán ment már keresztül, mégis nem akarja érdemét kisebbíteni, hogy a tervezeteknek homályából az alkotás napvilágára hozta a javaslatot. (Általános helyeslés.) Azt hiszi, hogy mindenki tudja, kinek az érdeme ez a javaslat. (Az egész Plósz Sándorra néz), mindnyájan tudjuk, hogy ki az, aki egy egész emberéletet töltött el a javaslat létrehozása körül s akit ezért mindnyájunk elismerése illet, (Élénk helyeslés és taps az egész házban.) aki tudott nagy dolgot alkotni, anélkül, hogy nagyképű lett volna és előkelő politikai szerepet vinni törtetés nélkül. A függetlenségi és 48-as párt átharva a javaslat fontosságától, egyhangulag elfogadta ezt. Eunnél a javaslatnál mellőzni kell minden pártpolitikát azért a párt nevében jelenti be, hogy a javaslatot elfogadja. (Általános helyeslés.) Ezután részletesen hozzászólt a javaslatához.

Az elnök ezután 10 perc szünetet adott, Szünet után az interpellációkra került a sor.

Szabó István a győr-megyei belvizek lecsapolása tárgyában interpellálta a minisztert aki azonnal válaszolt.

Bartha Odön a horvát válság ügyében az interpellációját a Ház szombati ülésére halasztotta.

Kálmán Gusztáv mandátumai. Tudvalevően Kálmán Gusztáv államtitkár három helyen: Esztergomban, Zsolnán és Kolozsváron választották meg képviselőnek a legutóbbi választáson. Most, amikor a három mandátum ellen beadott petíciókat mind visszavonták, az államtitkárnak választania kell. Kálmán Gusztáv azt mondta, hogy a kolozsvári mandátumot akarja megtartani. Véglegesen azonban nem határozhat, csak miután a miniszterelnökkel tárgyal és a párt végrehajtó-bizottsága határozott.

A magyar delegáció.

Bécs, nov. 16.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság mai plenáris ülésében a négyes albizottság jelentését tárgyalta *Láng Lajos* elnöklésével.

Papp Géza előadó betérjeszi a delegáció négyes albizottságának jelentését. Előadó osztatlan elismeréssel adózik a közös pénzügyminiszternek a kmétek érdekeinek gondos s helyes szem előtt tartásáért. Az erdőkezelés ügyében nevezetes intézkedések történtek a közös pénzügyminiszter részéről, amelyek alkalmasak lesznek arra, hogy az állami erdők kezelésében céltudatosabb gazdálkodás legyen elérhető és hogy a községek lakóinak évtizedes jogai kellő méltánylásban részesüljenek. Teljes mértékben óhajjuk és kívánjuk fentartani azokat a jogokat, amelyek Boszniára és Hercegovinára vonatkozólag megilletnek bennünket és beakarjuk várni a legalkalmasabb időpontot, amelyben jogainknak teljes mértékben érvényt szerezhettünk. Sajnálattal vette tudomásul az előadó a közös pénzügyminiszter egyik beszédében tett azon kijelentését, hogy a boszniai ipar fejlesztésére nem áll szubvencionális kedvezmény rendelkezésére. Ajánlja a négyes albizottság jelentésének és az általa benyújtott határozati javaslat elfogadását.

Ezután *Chorin Ferenc* szólalt fel. Foglalkozott a realizmus szörnyszűrt gondolatával s visszautasította azt a tőrekvést, hogy Bosznia képviselőket küldjön a delegációba. Fejtegette Bosznia közjogi helyzetét s arra kérte a közös pénzügyminisztert, legyen rá gondja, hogy a magyar befolyás Boszniában kellőképpen érvényesüljön.

Utána *Bakonyi Samu* fejtegette Magyarországnak Boszniára vonatkozó jogait.

Ülés végén báró *Burián* közös pénzügyminiszter szólalt fel.

Héderváry a dalmát vasutak ügyében kijelenti, hogy a helyzet tisztázódott, mert a magyar kormány eláll a Unavölgyi vasut kiépítésétől és csupán az Ogulin-ut építéséhez ragaszkodik.

Az ülés 3 órakor ért véget.

A bán a királynál. Ő Felsege ma délután két órakor a bánat kihallgatáson fogadta.

Agrárius deputáció az igazságügyi miniszternél. A képviselőház mai ülése alatt, *Plósz Sándor* beszéde után, gróf *Károlyi Mihály* és *Darányi Ignác* vezetése alatt az agráriusok egy deputációja jelent meg *Székeley Ferenc* igazságügyminiszternél. A deputáció arra kérte a minisztert, hogy a perrendtartási javaslatnak a kereskedők illetékességéről szóló 31. szakaszát változatlanul tartsa fenn. *Székeley Ferenc* kijelentette, hogy az illető szakaszat ezzel a módosítással fogja betérjeszteni, amelylyel a javaslatot a Nemzeti munkapárt a tegnapi értekezleten elfogadta.

Nagyvárad jövő évi költség-előirányzata.

A pénzügyi bizottság előtt.

Nagyvárad város 1911. évi költség-előirányzatát tegnap tárgyalta a pénzügyi szakbizottság.

A tárgyalás során nem változtattak egy tételt sem, hanem azért érdekes felszólalások voltak.

A többi között szóba került a bejelentési hivatal felállításának kérdése. A polgármester nyilatkozatára ezuttal mellőzték *Balogh Döme* azon indítványát, hogy 10000 koronát vegyenek fel a bejelentő hivatal felállítására. A polgármester ugyanis kijelentette, hogy a népszámlálási adatok felhasználásával a jövő évben okvetlen felállítják a bejelentési hivatalt s e költségeket a jövő évi államsegélyből fedezik.

Az ülésen *Rimler Károly* polgármester elnökölt.

Lukács Ödön tanácsos, előadó igen szép beszédben terjesztette elő a költségvetést, a melyet főbb vonásiban vázolt. Kiemelte, hogy Nagyvárad városa a községi pótdadó 63 százalékát kulturális és szociális feladatok megoldására, továbbá új létesítményekre fordítja. Aggódott, hogy a nagy feladatok teljesítése pótdadóemelését kíván. Nagyvárad város lakosainak szorgalma, törekvése azonban új adóalapokat teremtett s ez tette lehetővé, hogy a kiadások óriási emelkedése dacára elkerülhettük a pótdadóemelést. Ezért jogos a tanács legnagyobb bizalma Nagyvárad polgársága iránt, s ezért teljesíti mindazokat, melyeket a közönség tőle elvárhat. A jövőben igyekezni fog a tanács feladatát még jobban teljesíteni. A munkás lakások építése, a népfürdő, csendőrskola létesítése, a város általános szabályozási terve nincs a költségvetésben, mert ezeket a költségvetésen kívül is megvalósítják, mert vannak alapok, amelyekből ezeket fedezni lehet. Ajánlja a költségvetést a bizottság jóindulatába.

Dr. Kurländer Ede szólalt fel először. Hibáztatja a városi tanácsot, hogy a régi keretekben mozog s újabb alkotásokkal nem jön elő. Pedig ez kellene még újabb terhek árán is. A város polgársága nagy erővel fejt ki a város fejlődése érdekében, de a város vezetői nem járnak elől, hogy annak lökést adjanak. A vásárcsarnok létesítésére bővebb programot várt. Ezt a kérdést hetek alatt kellene előre vinni, mert nem tűr halasztást. Kifejezte, hogy a Szent László-tér aszfaltozását ismét eltolják egy évre. Négy orvos fog, minnek a napidijas orvos. A négy új tűzoltót megszavazza, de kívánja, hogy a rendőrséget is képezzék ki tűzoltásra. Nagy tűznél segítenének a tűzoltóknak, hisz ilyenkor a rendet a katonaság tartja fenn. Egyébként a költségvetést elfogadja.

Gábel Jnkab szintén elfogadja a költségvetést.

Rimler Károly rámutat, hogy a tanács megindította a tárgyalást a vásárcsarnok létesítésére, de ily nagy alkotás széles körű tanulmányt igényel. A terv megvan, hogy igen

hamar megvalósítsák. A Szent László-tér aszfaltozásával kapcsolatos kérdések még nincsenek megoldva. Ha a vásárcsarnok dolga eldőlt, megváltozik a tér aszfaltozási terve. Az új orvos a járványkórház felügyeletére szükséges, e nélkül a kórház nem felel meg céljának.

Dr. Kurländer Ede látja, hogy a Szent László-tér rendezésére még az árlejtést se hirdették meg. A vásárcsarnokot még akkor is a Szent László-téren kell létesíteni, ha drága pénzen vesznek telket. Vegye a kérdést a tanács a kezébe.

Köszeghy József kijelentette, hogy egy hét múlva már bejön a vásárcsarnok kérdése, de az nem a Szent László-téren, hanem a nagy piacon lesz.

Ezután a költségvetés részletes tárgyalására tértek át.

A személyi járandóságoknál a becstűsök lakbérért 100 kor.-ról 300-ra emelték.

A szolgák lakbérének 40 koronás emelésénél *Gábel Jakab* indítványozta, hogy a lakbér felemelése mellett a hivatalszolgáknak is adják meg a 10 százalék drágasági pótlékot.

Weisz Lajos pártolja az indítványt.

Dr. Moskovits József hibáztatja, hogy a szervezeti szabályrendelet még mindig nincs kész. Az ürhetetlen, hogy 8-9 hónapig szabadságon vannak egyes tisztviselők s ez idő alatt vállalatokat gründolnak s másutt keresnek. Ide csak egy orvosi bizonyítványt nyom be. A várost ezek tejeszték nézik. Ennek a megakadályozására kell a szervezeti szabályzat módosítása.

A szolgák lakbérének emelését elfogadták.

A kisebb tisztviselőkről, akik kimaradtak a 60000 koronából, drágasági pótlékot kérnek; a tantestület szintén kért drágasági pótlékot.

A főszámvevő a drágasági pótlékra kijelöltte a fedezetet.

Gábel Jakab azt indítványozza, hogy a kevesebb fizetést élvező 12 tanerőnek ne 10 százalék, hanem 15 százalék drágasági pótlék adassék.

Rimler Károly ellenzi az indítványt, mert veszedelmes ténnyé mennek.

Dr. Kurländer Ede abszurdumnak tartja a *Gábel* indítványát.

Balogh Döme nem tesz kivételt, mert akkor már a napidijasoknál kellene kezdeni a 15 százalékot.

Weisz Lajos a *Gábel* indítványát méltányosnak tartja.

A többség *Gábel* indítványát elvetette.

Szepesi Lajos mázsatiszt illetményét 500 koronával felemelték.

A mérnöki hivatalhoz, a napidijas építész és rajzoló állás megszüntetésével, 1 építésmérnök, 1 építőmesteri és 1 rajzoló állás szervezését és e célra 11000 koronát elfogadott.

Balogh Döme felvetette a kérdést, miért hagyták ki a költségvetésből a bejelentési hivatal felállítását. Indítványozza, hogy a bejelentési hivatal felállításához vegyenek be 10000 koronát a költségvetésbe.

Rimler Károly polgármester kijelentette, hogy a népszámlálási adatok felhasználásának engedélyezése iránt felírt a miniszterhez. A jövő évben felemelt államsegélyből felállítják a bejelentési hivatalt.

Moskovits József is szükségesnek tartja a bejelentési hivatalt.

Balogh Döme indítványát elvetették.

ELITE-kávéház megnyitása.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke intelligens közönségét értesíteni, hogy a BÉMER-téren levő **MOLNÁR**-cukrászdát megvettem s annak helyiségeit a mai kor kívánalmainak megfelelőleg teljesen újonnan, előkelő kényelemmel berendezve

„**ELITE**“ **KÁVÉHÁZ** elnevezés alatt, f. hó 15-én, kedden reggel megnyitom.

Szíves pártfogásukat kéri mély tisztelettel **KURTÁG D. DEZSŐ** kávé.

:-: A hölgyközönség kényelmére kávéházamat finom szolid alapon :-:

Cukrászdaszerűen vezetem,

állandóan a legfinomabb torták, mignonok, úgy a reggelihez, mint az uzsonnához friss vajás sütemények, valamint minden egyéb cukrászati különlegességek lesznek kaphatók.

Kitűnő tekeasztalok, játékszobák, az összes bel és külföldi lapok, elsőrendű italok, színházi vacsora különlegességek a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett állanak a n. é. közönség szíves rendelkezésére. — Előre is ígérem, hogy minden igyekezetemmel azon leszek, hogy nagybecsült vendégeim kávéházamban kellemesen és otthonosan érezzék magukat.

A rendőrség és tüzoitók fizetésének fel-emelését elfogadták, a 4 új tüzoitói állás rendszeresítésével együtt.

Ezek ügyelemben vételével a személyzeti kiadásokat elfogadták.

A jeggyár tételénél Gábel Jakab felvilágo-sítást kér, hogy az üzem mikéant vált be.

Köszeghy József felvilágosítással szol-gál, hogy bár csonkaévi üzem volt, az mégis jól bevált.

A fogyasztási adóhivatal személyzetének fizetését, az állami fogyasztási adók terhére, felemelték.

A szobrok fentartása tételénél Gábel Jakab kérdést intéz, hogy mi van Tisza Kálmán szobrának ügyével. A tanács tegyen már lépést ez irányban.

Rimler Károly válaszol, hogy küön bi-zottság van kiküldve s ebben a város is kép-viselve van.

Balogh Döme a Kossuth Lajos szobrára hívja fel a figyelmet; a város kezeli az alapot. Kölcstől kell felvenni s azt törleszse a város.

Rimler Károly már tárgyalást folytat a művészszel, majd összehívja a bizottságot.

A kiadások letárgyalása után a bevéte-lekre tértek s azokat változtatlanul elfogadták.

A vízvezetési alapnál Gál Szabó Istvánnak 400 korona működési alapját 1000 koronára emelték.

A villamos mű költségvetésénél Fried Ferenc a tervbe vett reformot sürgeti. Sürgeti a szabályrendelet módosítását, kereskedelmi vezetővel.

Rimler Károly kijelentette, hogy a sza-bályrendelet-tervezet rövid időn belül be lesz terjesztve.

A bevételek rovatait is változtatlanul el-fogadták s az ülés véget ért.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Fester Antal felszen-telt püspök, káptalani helynök a katolikus nagygyűlésről tegnap délelőn Nagyváradra, haza érkezett. Hlatky Endre Nagyvárad város főispánja Bécsből — ahol őfelsége előtt kihallgatáson volt, — az éjjel hazaérkezett Nagyváradra.

* **A magyar delegátusok a konzuli akadémián.** Bécsből jelentik: A magyar de-legáció több tagja Perczel Dezsőnek, a külügyi albizottság elnökének vezetésével hétfőn dél-után megtekintette a konzuli akadémiát. Win-ter főkonzul, igazgató és a tanári kar a leg-készségesebben kalauzolta a delegátusokat, a kik távozásukkor elismerésüket fejezték ki az intézet vezetése felett.

* **A jegyzők és a jubileumi év.** Bi-harvámegye jegyzői kara már többször folya-modott a vármegyéhez, hogy őket is része-sítsék azokban a kedvezményekben, amelyek-ken a többi tisztviselőket részesítik. Ezek kö-zött szerepel a milleniumi évnél a nyugdíjban 3 év gyanánt leendő beszámítása is. Ettől azon-ban legutóbb elálltak a jegyzők és a király 80 éves születésének évfordulója alkalmából kérték ugyanazt a kedvezményt. A vármegye azonban ezt a kérelmet sem teljesítette. Teg-nap a bályoki körjegyző egyenesen a belügy-miniszterhez intézett kérelmet a kedvezmény megadása végett.

* **A kath nagygyűlés után.** A Bu-dapesten tartott orsz. katolikus nagygyűlés véget ért. Ugy a résztvevők előkelősége nagy száma miatt, mint az ott elhangzott nagysza-básu, remek beszédek folytán impozáns sikere volt a katolikus nagygyűlésnek, mely az ed-digi katolikus nagygyűléseket is felülmutta. A nagygyűlés harmadik napján tartotta meg nagyszabásu, mély tanumányról tanuskodó beszédét lapunk segédszerkesztője, dr. Krüger Aladár. A szép beszéd nagy tetszést aratott s a hallgatóság között volt egyházi és világi méltóságok a legteljesebb elismeréssel üdvö-zölték a jeles szónokot: kitűnően sikerült be-szédéért. A legelőkelőbb fővárosi lapok, mint a Budapesti Hirlap, az Alkotmány szintén igen rokonszenvesen írnak dr. Krüger Aladár beszédéről. A szabadkőműves »Világ« ellen-ben igyekszik belekötöni a beszédbe, ami erős bizonyíték annak kiválósága mellett. A katho-likus nagygyűlésen mindhárom nap gróf Széchenyi Emil fehérmegyei főispán elnököt, aki egyike legkiválóbb katolikus főurainknak. Gróf Széchenyi Emil ösmérés Nagyváradon. Evekig szolgált, mint főhadnagy Nagyváradon a Vilmos huszárezrednél. Az egyházpolitikai törvények tárgyalásánál, dacára, hogy tényle-ges katonatiszt volt, tevékeny részt vett a fő-rendház ülésein s az egyházpolitikai törvények ellen szavazott.

* **Reform a városi pénztárnál.** Sok panasza adott méltán okot az, hogy Nagyvá-rad város pénztáránál igen gyakran egész nap nem lehetett befizetéseket eszközölni, se ki-fizetés nem történt. Ennek az az oka, hogy a pénztáratéteknél, amelyekkel a város összeköt-tetésben van, a város főpénztárnokának kell személyesen eljárni s addig a városi pénztár zárva van a közönség előtt. A városnak pedig majdnem tíz pénztárral van dolga. A város-házán is belátták ennek az állapotnak a tart-hatatlanságát, de nem tudták, hogy segítsenek rajta. Megpróbálták, hogy délután bonyolította le a városi pénztárnok a pénztáratétekekkel a dolgokat, de akkor meg csak késő este csinál-hattak a városi pénztárban zárlatot. Rimler Károly polgármester most végre megtalálta a módját, hogy ezeken az állapotokon segítsen. Olyan megegyezést hoz létre az érdekelt pénz-intézetekkel, hogy nem a városi főpénztárnok megy el a pénztáratétekekbe, hanem a pénztá-tétekek megbízottja megy el a városi főpénz-tárba s ott bonyolítja le a be- és kifizetése-ket, ilyen módon a városi pénztárt nem kell becsukni s a hivatalos idő alatt a közönség rendelkezésére áll.

* **Belényes vidéke hó alatt.** Belényes i tudósítónk jelenti, hogy a vidéken beállott a tél. Az egész környék havazott. A hegyek hó-val vannak borítva. Belényesen szintén esett, hó, azonban csak pár óráig tartott és elolva dt A levegő állandóan hűl s erősen kezd téli es lenni az idő.

* **Hoffman főhadnagy temetése.** A szerencsétlen véget ért Hoffmann József tüzér főhadnagy temetése tegnap délután nagy ka-tonai diszszel és gyászpompával ment végbe. Ezer és ezerre menő közönség tolongott a közkörház udvarán. Az összes fegyvernemhez tartozó tisztikar, Grünzweig altábornagy és Dietrich tábornok vezetése alatt jelent meg a temetésen. A közönség soraiban ott voltak: Fester Antal felszentelt püspök, Szunthkeresztly Zsigmond táblaelnök. A közkörház udvarán égő kandaláberek között volt felállítva a diszes ravatal s rajta a leolmozott nehéz bronz ko-porsó, koszorúkkal borítva. A gyászszertartást Trebitsky Ferenc katonai kurátus végezte. A gyászmenet élén egy szakasz tüzér halalt gya-log, utána a koszoru kocsi, a lelkész s a 6 ló által vont remek rococo gyászkocsi, amelyet a rokonság, a tisztikar és rengeteg közönség kö-vetett. A közönség után ismét egy szakasz tü-zér lépdelt s három ágyu zárta be a menetet. A holtestet a vasútnál újból beszentelte a tá-bori lelkész s behelyezték egy vasuti kocsiba, amelyben szülőhelyére Jägendorfba szállították. ahol szombaton lesz a temetés. A gyászarta-tás végével a Schlauch-tér mellett 6 ágyuló-vással bucsuztak el a szerencsétlen véget ért bajtárstól. Az összes ezredek tisztikara, a tü-zéraltisztok s az ösmérésők remek koszorukat helyeztek a koporsóra. Az impozáns temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **A tejirágaság a Házban.** Az egész országban súlyosan érezhető tejhiány és tejdrá-gaság ma a parlament elé került. Minthogy a baj oka a száj- és körömfájás veszélyes járvá-nya, tegnap Ivánka Imre meginterpellálta gróf Serényi Béla földművelésügyi minisztert, van-e tudomása róla, hogy a bajt Romániából hur-colták be s ezentul megszigorítják-e a határ-vizsgálatot.

* **Kétszáz ember elköltözése.** Szinte észrevétel nélkül, talán a város magasabb kö-reinek tudta nélkül egy tekintélyes műhelyt vesztett el Nagyvárad. Ez a műhely a vasuti műhely, mely állandóan 150—200 embert fog-lalkoztatott. A műhelyt már régebben át-he-lyezték aktaszertüleg Debrecenbe. A tulajdon-képeni műhely beszűntetés pedig tegnap tör-tént meg. Tegnap vonultak át a műhely ve-zetői és alkalmazottai Debrecenbe, ahova a felszereléseket is vitték. Különös, hogy a mű-helyt éppen most helyezték innen el, amikor hir szerint üzletvezetőséget is kapuak, hiszen annak külön vasuti műhely is kell.

* **Gyujtogatások Belényesben.** Be-lényesben a napokban kétszer egymásután kö-vettek el ismeretlen tettesek gyujtogatást. Az első gyujtogatás a görög katolikus püspökség uradalmában történt, ahol egy hatalmas széna asztagot gyujtottak fel. A másik eset Guttmann Herman kereskedő udvarán történt, ahol egy istállót gyujtottak fel. A gyujtogatók kéz-rekerítése végett messzemenő intézkedéseket tettek.

Paróczay Mátyás

elsőrendű cipész üzlete

NAGYVÁRAD,

Nagy Sándor-utca 1. szám.

Rendelés szerint a legrövidebben készít
uri, női és gyermekcipőket

Vidéki megrendeléseknél elegendő egy
használt cipő beküldése.

* **Égi tűnemény.** Ritka tűnemény volt észlelhető ma éjjel a holdon, amely az asztronómiával foglalkozók között is élénk vita tárgyát fogja képezni. A halvány hold tányérján teljesen vérvörös foltok képződtek, melyek hol eltűntek, hol pedig háromnegyed részét a holdnak vérvörös színbe takarták, majd pedig teljesen elsötétült s csak egy kis sarlóalakú része volt látható. Ugy látszott, mintha égne egy része a holdnak s a lángok okozták a feltűnő színváltozást s néhány pillanat múlva már a füst eltakarta majd az egészet. A ritka jelenség éjjeli fél két órától egy negyed háromig volt látható, mikor a hold visszanyerte teljes színét és nagyságát.

* **Zeppelin Amerikában.** Az európai kudarc után, amely a kereskedelmi léghajózást érte, most Amerika próbálkozik meg ennek a merész vállalkozásnak nyelbűtésével. Clevelandban a Minap Navigation Compagnie létesített 25 ezer dolláros alaptőkével, ennek a vállalatnak léghajói az Erie tavon át fognak teher- és személyforgalmat lebonyolítani. Nem lehetetlen, hogy Zeppelin léghajókat fognak használni.

* **Uj bank Nagyváradon.** Nagyvárad Bank és Kereskedelmi részvénytársaság cím alatt új bankintézet alakul Nagyváradon. Az új pénzintézet, amelynek élén több jónevű pénzüember áll s Kopper Antal végzi az alakulással járó teendőket. Az alakuló közgyűlés november 22-én délután 3 órakor lesz Beöthy Ödön-utca 3. sz. alatt.

* **A Körözs hullámai között.** Toperczer tenkei járásbíró kocsisa a Körözson akart keresztül hajtani két lovat. Dacára annak, hogy a folyó roppant meg volt dagadva és igen sebes volt, a vakmerő legény mégis behajtotta a vizbe. A seb sár a lovakat a kocsisal együtt elsodorta. A kocsis szerencsésen megmenekült, a lovakat azonban szekérrel együtt elpusztította a víz.

* **Tolvaj suhanc.** Peres György 17 éves földműves Sályi községből Nagyváradra jött be munkát keresni. Miután munkát nem kapott, elhatározta, hogy lopni fog. Közbe megismerkedett két hasonló koru suhancal, akiknek neveit nem tudja, s ezek elvezették Kolozsvár-utcára, ahol egy udvarba bement s a nyitva levő istállóból egy drb. kantárt lekasztott. Peres Györgyöt, éppen amint a kantárt egy üzletben elakarta adni, egy rendőr tetten érte. Peres Györgyöt a rendőrség letartóztatta s elene az eljárást folyamatba tette.

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza
Rákóczi-ut 3. sz.

Az év végeig

kedvezményes áron kapható
Felöltők,
Blousok,
Pongyolák,
Aljak,
Kosztimök,
Gyermekruhák
Szörme-árak és ruhakelmék.
Saját műtermében a leg-
elegánsabb toilettek vállal-
tatnak.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad. Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

x **Lloyd kávéház** újonnan épített és fényesen berendezett teli kerthelyiségében november hó 17-én a következő pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva: 1. Kecsege ur az étteremben. 2. Így akarta a végzet. 3. Gyomor működése. 4. Egy anya kálváriája. 5. Az aviatikus. 6. Kézről kézzel. 7. Garda tó. 8. Ut a halhatatlanság felé. Beléptidij nincs. Előzeny kiszolgálás. Kiváló ételekről és italokról gondoskodik. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Örlel kávéház-tulajdonosok.

Ifj. Rimanóczy Kálmán műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészeti tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöl-
tenek. Új szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, be-
rendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-
téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem
is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek.
Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasa-
lókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron
házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

Angol uri szabóság.

Az európai modern di-
vatokkal lépést tartva,
saját műhelyemben több
évi külföldi tapasztala-
taim érvényesítve, hani
és angol legjobb kelmék-
ből raktáromon elsőrendű
öltönyöket, télikabátokat
stb. készítek megrende-
lés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre.
Tisztelettel

HÁBER és TÁRSA férfiszabó.

o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

Védjegyes finom precisiós órák
Schweicz elsőrendű gyáraiból.

Magy. kir. fémjellel ellátott
arany és ezüst ékszerek,
karika gyűrűk.

Ezüst és chinaezüst evőeszközök
asztaldiszek, tálcák. Menyas-
szonyi és keresztelési ajándékok.

Finom szemüvegek, hőmérők, légsúlymérők.

Szilágyi Géza és Társa

órák és ékszerész-nél. — Vasuti órák.
Rákóczi-ut 4. Telefon 630.

TANÜGY.

Analfabéta tanfolyamok rendezése.

A Bmke munkája.

A Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület legújabb akciója, melynek tervezete már jórészt készen várta a megvalósítást, az analfabéta tanfolyamok rendezése.

A tanfolyamok különösen Biharmegye te-
rületén igen nagy jelentőségűek. Amíg tehát
egy oldalról a főispán igyekszik vaskezzel a
megye kulturáját színvonalra emelni, addig a
megye fiatal közművelődési egyesülete azt a
teret akarja megtermékenyíteni, ahol az isko-
lák után már nem lehet eredményeket elérni.

Az Országos Közművelődési Tanács
ugyanis megkereste a tegnapi nap folyamán a
Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesüle-
tet, hogy hajandó-e a közművelődési egyesü-
let által rendezendő analfabéta tanfolyamokat
támogatni. A tanács támogatása igen széles
arányú, úgy, hogy azok alapján a tanfolyamo-
kat sikeresen meg lehet valósítani.

Az analfabéta tanfolyamok igen praktikus
alapon lesznek rendezve. A tanfolyamok min-
den eddigi rendszertől különböznek.

A tanfolyamok programjából közöljük a
következőket:

A tanfolyamok november, december, ja-
nuár, február, március, esetleg április hónapok
alatt tartatnak.

Az oktatás célja az analfabétákat annyira
megtanítani írni és olvasni, hogy a magyar
nyomtatványokat folyékonyan tudják olvasni,
egyszerűbb mondatokat pedig elmondás után
leírni képesek legyenek, a méter mérték alkal-
mazását ismerjék, végül a négy számolási alap-
művelet elemi készségét az 1000-es számkör-
ben elsajátítsák.

Ezenkívül legalább hetenként egyszer, le-
hetőleg vasárnap délután, amikor a falu népe
különbön a korcsmai szórakozást venné igénybe,
nemcsak az analfabétáknak, hanem a község
összes lakosságának népies előadásokat is akar-
nak rendezni.

A tanfolyam résztvevői egy drb abc-és
könyvet, 10 drb irkát, 1 drb tollszárat, 5 drb
tollat és 2 drb írónt kapnak teljesen díjtalanul.
A tanfolyam végén a tanfolyam eredményének
megállapítása végett vizsgát tartanak, melyen
a tanfelügyelőség és a Bmke kiküldöttje je-
lelik meg. A sikeresen tanultak részére bizo-
nyítványt adnak ki.

A kiváló sikert elért tanítók részére a
rendes díjazásokon kívül külön jutalmazást is
fog nyújtani az egyes let.

A felolvasásokért a tanítók minden egyes
esetben 5 korona tiszteletdíjat kapnak.

A tanfolyamok ügyében legközelebb men-
nek szét a felhívások a tanítókhöz.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyabecsi fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-féle

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécssett 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécssett, 1907. kiállításon Pécssett. :: Altalam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,

puskaműves,
Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.
November 1-től Rákóczi-ut Moskovits palota.

Meghívó.

A „Nagyvárad Bank és Kereskedelmi r.-t.” f. év november hó 22. napján d. u. 3 órakor Nagyváradon Beöthy Ödön-utca 2. szám alatt (I. em.) dr. Sonnelwirth Lajos ügyvédi irodájában tartandó

alakuló közgyűlésére

a t. részvényjegyzőket tisztelettel meghívjuk.

Nagyvárad, 1910. november hó.

Tisztelettel

az alapítók.

Tárgysorozat:

1. A tervezetben foglalt alaptőkének jegyzéséről való meggyőződése.
2. Az alakulás kimondása.
3. Az alapszabályok megállapítása.
4. Igazgatóság kinevezése a keresk. törvény 183 §-a alapján.
5. Felügyelő bizottság választása.
6. Az alapítók részére a felmentvény megadása.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: d. u. Hajduk hadnagya. (Ifjúsági előadás.)

Péntek: Luxemburg grófja.

Szombat: Mikádó.

Ifjúsági előadások. Ma délután 3 órakor ifjúsági előadás lesz a színházban. A magyar történelem egyik érdekes részletét kedvesen ismertető „Hajduk hadnagya” kerül színre ez alkalommal elsőrendű szereposztás mellett.

TÁVIRATOK.

Aerenthal és Oro. zország.

Bécs, nov. 16.

(Saját tudósítónktól.) Beavatott politikai körökben komolyan foglalkoznak az orosz kérdéssel. Szerintük számolni kell Aerenthal elejtésével, mert Oroszország ettől teszi függővé Osztrák Magyar monarchiánk és Németországhoz való közeledését.

Petíciók a Kurián.

Budapest, nov. 16.

(Saját tudósítónktól.) A Kuria a zilahai mandátum ügyében a debreceni királyi táblát bizta meg a vizgálat megindításával. — A pétervárad mandátum ügyében pedig 19-én hirdetik ki a határozatot.

A városok államsegélye.

Budapest, nov. 16.

A belügyminiszterumban ma elkészültek a városoknak adandó 1910 évi államsegélyek költségvetésével. A költségvetést tegnap áttették a pénzügyminiszteriumba.

A mexikói forradalom

Newyork, nov. 16.

A Texas Rockspringből jelentik, hogy 3000 fegyveres mexikói vonul Risegas ellen, hogy Rodriguez mexikói polgárnak a meglincelése miatt bosszút álljanak. Nagy vérontástól tartanak. A mexikóiak ellen csapatokat küldtek, hogy behatolásukat a városba megakadályozzák.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

CZAPFALVI JÓZSEF
mázoló, épület és bútorkészítő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és bútorok festését, kerüi bútorok zománcozását és porcellán utánzást Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítek

Tisztelettel
358 Czapfalvi József.

Vidéki plébánián egy középkori nő, ki a háztartás minden ágában jártas, 22 kor. havi fizetéssel, házvezetőnőnek felvétetik. Hol? Megmondja a kiadóhivatal!

Nőtlen közhivatalnok középkori, házasság céljából ismerettség hiányában ez uton keresi háziasan nevelt tisztességes leány, vagy gyermektehen özvegy ismerettségét. Hozomány megkivántatik. Arcképpel ellátott leveleket „Közhivatalnok” címen, post restante főpostára kér. 29

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Igazságszolgáltatás.

§ **Egy választási epizód.** Fráter Lóránd székegyházi képviselő tolyó év május 8-án az erminályfalvai iparos körben, mint képviselőjelölt, programbeszédet tartott. Beszédét azonban egy kínos incidens zavar a meg. Felállott egy szociálista elvtárs, Hintalan Ede és a legválogatottabb gyalázó kifejezésekkel illetve a mai parlamentet, az úgynevezett »uralkodó osztályt«. A többiek között azt mondta, hogy nem hisz ő már az ilyen beszédeknek, a képviselő urak csak arra valók, hogy elősködjenek a népen és nem is lesz addig jó világ Magyarországon, míg nem csikósok, gulyások és más szegény emberek intézik az ország sorsát. Ezekben a kifejezésekben az ügyész osztály elleni izgatást látott és vádat emelt Hintalan Ede ellen. Törvényszéki tárgyalás tegnap volt ez ügyben *Millye Gyula* elnöklete alatt. A bíróság, dr. *Váradi Ödön* védelme után nem látta az izgatást tenforogni és ezért felmentette Hintalan Edét. *László Márton* királyi ügyész az ítélet ellen felebbezést jelentett be.

§ **Wekerle Sándor sajtópera.** Wekerle Sándor miniszterelnök panaszára a budapesti esküdtbíróóság a nyáron rágalmazás miatt két és fél hónapi fogháza ítélte *Habár Mihály* szerkesztőt, aki »A Wekerle kormány panamá» című ismeretes broszúrájában súlyos vádakkal illetve a Wekerle kormány tagjait és Szerényi államtitkárt. A volt kormány többi tagjával és Szerényi József államtitkárnak panaszát csak ezentul fogja tárgyalni az esküdtbíróóság. Az esküdtbíróóságnak Wekerle Sándor panaszára hozott ítélete ellen az elítelt semmiségi panaszt nyújtott be, amelyet tegnap tárgyal a Kuria első büntetőtanácsa *Vavrik Béla* elnöklésével. *Tegnap délbén hirdették ki az ítéletet*, amelynek értelmében a Kuria a semmiségi panaszt elutasította és az esküdtbíróóság ítéletét helybenhagyta.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK legjobb minőségben és : kedvező árban :

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

A Z I G A Z,

hogy sehhol sem lehet oly kelle-
— mesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Most szüret után, édes must,
karcos bor a legjavából kapható.
Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.
— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szalodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI szaloda, vendéglő és kávéház bérlelője.

kiskoruakat illető 4 huszonnegyed része,
végül

V. A nagyvárad 1242 sz. telekkönyvi be-
tétben A 4. 1 sorsz. 3725 hrzi sz. alatt felvett
házingatlannak a kiskoruakat illető 4 hatod
része.

A szántó és a rét részint a Szálka-dűlő-
ben, illetve a Pecze oldalán, részint Dombon,
illetve a Körözs oldalon fekszenek.

Kiküldési ár az összes felsorolt ingatlano-
kra 6700 korona. Tartozik vevő még ezen
kívül a kiskoru Papp Illést, Demeter, Trajánt,
és Endrét és anyjuk öz. Papp Péterné szül.
Bu uk Róza hagyatékából terhelő és tényleg
fennálló terheket átvállalni, illetőleg a kiskoru-
kat mentesítő nyilatkozatot kiadni.

Az árverés fogadására határnapul f.
évi december hó 1-ének (csütörtök) d. e. 9
órája tüzetik ki. (Városház II-ik emelet, 39-ik
sz. ajtó.)

Az iratok ezen határnapig a hivatalos órák
alatt az árvaszéki kiadónál megtekinthetők.

Ajánlat csak az összes ingatlanokra egy-
tesen tehető.

Venni szándékozók kötelesek az árverés
napjáig a kiküldési ár 10 százalékát, azaz 670
koronát a városi pénztárba bánatpénzül letizetni
és az erről szóló nyugtát az árverés alkalmá-
val a kiküldöttnék átadni, továbbá jelen árve-
rés hirdetményt és feltételeket sajátkezüleg
alárni.

A tett ajánlat a venni szándékozókát fel-
tétlenül kötelezi, a kiskoruakat, ellenben csak
akkor, ha a városi árvaszék a tett ajánlatok

felett már határozott, illetve azok egyikét elfo-
gadta. Az árvaszék a tett ajánlatokhoz kötve
nincsen, azok között szabadon választhat.

Az ajánlat elfogadása után, illetve az ide-
vonatkozó véghatározat jogerőssé váltától szá-
mított 15 nap alatt tartozik vevő a megaján-
lott vételárat a gyámpénztárba befizetni, a kis-
koruak hagyatéki terheit kifizetni és ezt az
árvaszéknél igazolni, vagy a hitelezőknek a
kiskoruakat mentesítő nyilatkozatait ide bemu-
tatni. Tartozik továbbá ugyanezen idő alatt az
árvaszék t. ügyészénél az adás-vételi szerződés
elkészítése, valamint a hagyatéki ingatlan te-
hermentesítése végett jelentkezni.

Ha az ajánlattevő ezen kötelezettségeinek
meg nem felel, a gyámhatóságnak jogában áll
őt vagy ajánlata teljesítésére perrel kényszeri-
teni vagy a jogügyletet hatálytalannak kimon-
dani, esetleg az ajánlattevő kárára és veszé-
lyére új árverést tartani, vagy az ingatlanokat
ugyancsak ezen következmény terhe alatt más-
képen értékesíteni.

A jóváhagyási záradékkal ellátott szerző-
dést a gyámhatóság csak akkor adja ki, ha az
ajánlattevő az összes árverési feltételeknek
eleget tett.

A szerződés készítés és bekebelezés költ-
ségei az összes illetékek, továbbá a hagyatéki
1242 tkvi számú ingatlan tehermentesítésével
járó költségek a vevőt terhelik.

Nagyvárad, 1910 november hó 14 én.

Dr. Istvánffy,
elnök.

Nagyvárad város árvaszéke.

9506—1910. sz.

Árverési hirdetmény.

A kiskoru Papp Illés, Demeter, Traján és
Endre tulajdonát képező alább felsorolt ingat-
lanok Nagyvárad város gyámügyi felelővite-
li küldöttségének 631—1910. számú véghatáro-
zata értelmében nyilvános árverés úján fognak
eladatni.

Az eladás tárgyát képező ingatlanok a kö-
vetkezők:

I. A nagyvárad 975. sz. tkvi betétben A
I. 1—9 sorsz. 7519, 1520, 7521, 7819, 8088,
8089, 8090, 8475, 8476 hrsz. A II 1—4. sorsz.
7927—8, 8029—30. hrsz. A III. 1—2 sorsz.
7850—1, 8008—1. hrsz. alatt felvett ingatlano-
knak a kiskoruakat illető négyhatod része.

II. A nagyvárad 1215. sz. tkvi betétben A
I. 1—2 sorsz. 8460—1 hrsz. alatt felvett ingat-
lanoknak a kiskoruakat illető négytizenkettő
része.

III. A nagyvárad 1267. sz. telekkönyvi
betétben A 4. 1—2 sorsz. 3723, 8309 hr. sz.
alatt felvett ingatlanoknak a kiskoruakat illető
4 huszonnegyed része.

IV. A nagyvárad 1258 sz. tkvi betétben
A 4 1 sorsz. alatt felvett legelső résznek a

Ő csász. és Apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A polgári jótékony célokra szánt

XL-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ez az Osztrák birodalomban egyedüli törvényesen engedélyezett 20.738
készpénz nyereményt tartalmaz, 620.000 korona összértékben.

A főnyeremény 200.000 korona.

A nyeremények kifizetéseért a csász. és kir. lottójövedék kezekedik.

A húzás visszavonhatatlanul 1910. december 15-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjáték osztályánál, III. ker., Vor-
dere Zollamtsstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékben, dohánytözs-
dékben, adó-, pósta-, távirtda- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb.
kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. A sorsje-
gyek pórtómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olesó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

==== mider-gyárában RÁKÓCZI-UT 3. szám. ====

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű

has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb

TÁTRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cement-ipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Vegyél!**Vegyen!****Vegyünk!****10. 13. és 17.**

Koronáért

Moskovits Antonomiai cipőt**Nagyvárad**

Kossuth-utca 5. gyár épület és
Bémer-tér, Fő-utca sarok.

Félix-fürdő téli és nyári gyógyhely

Európa leggazdagabb kén-sóhevízforrása Vizhőfoka 49° C.
17 millió liter víz napi mennyiség.

Csúz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen.

1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javult a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. Penziórendszer október hó 1-től május hó 1-ig. Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba, világítás hetenként 49 koronába kerül.

A Viktor-szálló folyosója össze van kötve a fürdővel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghűlés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirda, interurban telefon, állandó gyógyszerár a fürdőtelepen.

Prospektust díjtalanul küld az igazgatóság.

„VITOL“

Kiváló szer köszvény, csúz, hasogatás, rheuma-szaggatás ellen.

Este a fájdalmas testrészt be-
dörzsölni.

Kapható:

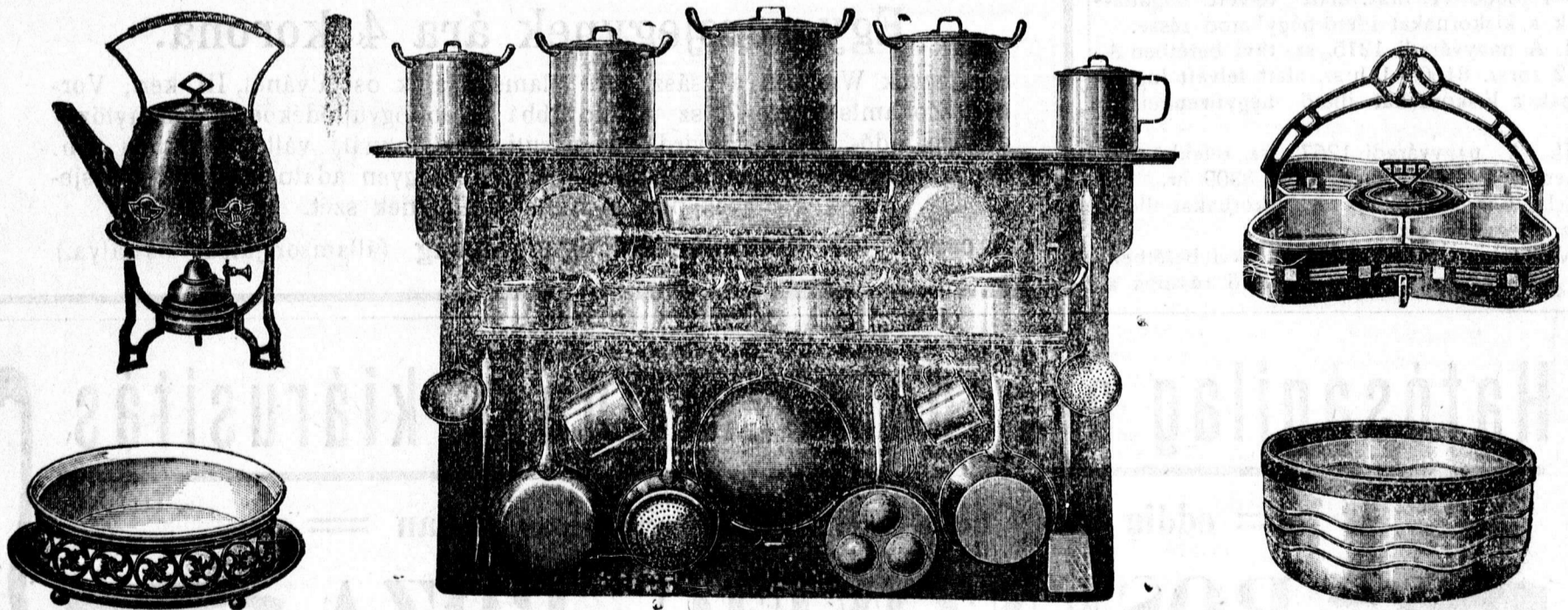
az „Arany Kereszt“
gyógyszertárban

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

Eladó föld.

Nagyváradtól 15 pernyire fekvő mintegy 55 kat. hold kiterjedésű elsőrendű szántóföld a szükséges épületekkel ellátva egészben vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a Nagyváradon székelő **Központi Takarékpénztárnál.**

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.